

נקודה למחשבה

מחשבה אקטואלית
מפרשת השבוע

פרשת לך לך

אך אם נאזין לדבריו של אברהם נגלה שאברהם מזכיר זאת כחלק מאמירתו שאין מי שיירש אותו. אני הולך ערירי, ומי שיישאר פה הוא רק הדולה והמשקה מתורתי. מדוע מעלתו -כביכול- של אליעזר, קשורה לכאב העולה בשאלתו של אברהם אודות דור ההמשך?

מי שנוגע בשאלה הזו הוא רבי קלונימוס קלמן אפשטיין זצ"ל, בספרו 'מאור ושמש'.

'דולה ומשקה', מבאר הימאור ושמש', פירושו 'העתק-הדבק'. אליעזר ראה את התנהגותו של אברהם, למד את אורחות חייו, ולימד

את הקהל הרב לנהוג כך בדיוק.

הוא לא לימד את האנשים למצוא את הייחודיות שלהם, את המקום האישי שלהם את נקודת החיבור הפנימית של כל יחיד ויחיד. בדיוק הפוך. הוא לימד לחקות, להעתיק התנהגויות חיוביות בלי להפוך להיות אישיות חיוביות בפני עצמה.

...שצריך לידע ולהודיע לבני אדם המחברים את עצמם לצדיקים: שלא ילמדו את עצמם לעשות הנהגותיהם כמצוות אנשים כתנועותיהם מלומדה, היינו מפני שהצדיק הוא עושה כך יעשה הוא גם כן כמוהו. כי זה הוא לא טוב מאוד! רק שילמד לעשות כפי שכלו באמת לאמתו לעבוד את השי"ת בלב נכון...

העתק- הדבק?

פרשת השבוע חושפת אותנו לחששו הגדול של אברהם אבינו. הפחד שלא יהיה בן שימשיך את דרכו:

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי ה' מַה תִּתֶּן לִי וְאֲנִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי וּבֶן מִשְׁק בֵּיתִי הוּא דִּמְשַׁק אֱלִיעֶזֶר: וַיֹּאמֶר אַבְרָם הֵן לִי לֹא נִתְּנָה זְרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי (בראשית טו, כ-ג).

את השאלה הזו מציב אברהם אבינו כתגובה להבטחת הבורא 'אנוכי מגן לך, שכרך הרבה מאוד'. ואברהם, תמה. מה הוא כבר יכול לקבל? הוא תיכף עוזב את העולם, ערירי, ללא דור המשך, ללא ילדים שילכו בדרכו. בודד. האדם היחיד שיזכור אותו הוא עבדו, אליעזר.

איזה שכר-רב יכול לקבל אדם שיודע שאין לו המשך בעולם? מה תיתן לי? שלא ילך לאחר מותי לאנשים רחוקים ממני וממשפחתי?

בתוך שאלה-כאובה זו מזכיר אברהם את בן-משק-ביתו; אליעזר. אך הוא בוחר לכנות אותו בכינוי מיוחד: 'דמשק-אליעזר'. אחד ההסברים לכינוי זה מובא בחז"ל ורש"י מצטט אותו כאן בפירושו: 'נוטריקון דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים'. אליעזר היה המוציא-והמביא בביתו של אברהם. הוא לימד את העם דעת והוא העביר את תורת רבו למבקשי-החכמה. הוא היה שם כדי להעביר במדויק את כל מה שקיבל מאברהם, מורו ורבו. דולה - מבאר הידע, החכמה והדעת. ומשקה - לכל צמאי-הלמידה.

נראה שזה משהו חיובי, לא?

ללמוד וללמד. זה אמור להיות טוב.

אברהם לא מעוניין בחקיינים! הוא לא מעוניין באנשים שהופכים את דרכו למקבץ של אקטים בסיסיים, חסרי חיבור-פנימי ועמוק. זו הסיבה שכחלק משאלתו לאלוקים הוא מציין את תכונתו של אליעזר - דולה ומשקה. אינני רוצה שאלה שימיכו את דרכי יהיו עסוקים במעטפת בלבד! אני לא רוצה שמורשתי תישאר במישור הפשוט של פעולות טכניות. אני רוצה לדעת שאלו שיבוא אחרי ילמדו ילעשות כפי שכלם באמת לאמיתו ידעו ילעבוד את ה' בלב נכון!

וכך עונה לו ריבון העולמים: **וַיֹּצֵא אֹתוֹ הַחֹצֵה וַיֹּאמֶר הֲבֵט נָא הַשְּׂמַיְמָה וְסֹפֵר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ (שם, ה).**

הכוכבים הפזורים בשמים, אינם מקבלים את אורם מאף גורם חיצוני. הם בעצמם מאירים ומזהירים. בורא עולם מראה לאברהם את השמיים זרועי הכוכבים, מיליוני כוכבים המאירים באור יקרות וכל אחד מאיר מכוחו האישי. כל כוכב מביא לידי ביטוי את האנרגיה שלו ואת יכולת ההארה שלו וכך מממש את הפוטנציאל הגלום בו.

כה יהיה זרעך. מבטיח אלוקים לאברהם. ילדיך לא יסתפקו בלדלות ולהשקות. ילדיך יהיו כוכבים! כולם יקבלו את ההשראה ממך, יבינו כיצד אדם מאמין צריך להגשים את כל כוחותיו ויכולותיו, ידעו שהוראות החיים הם חוקי התורה, ההלכות והמצוות. אבל הדרך של כל אחד תהיה אישית ומיוחדת רק לו. ההארה של כל יהודי ויהודי תגיע מתוך הכרה פנימית ביכולות, בכישורים ובמאפיינים הייחודיים ומתוך מאמץ של חיים להגשים את הפוטנציאל במלואו.

בספר 'מסילת ישרים' רמח"ל מציג את משל 'גן המבוכה' המפורסם. במשל, מתאר רמח"ל גן של עצים ואילנות הנטוע בצורה היוצרת שבילים שונים ומפותלים. במרכז ניצבת אכסדרה, מרפסת או שדרת עמודים, לשם אמורים באי הגן להגיע דרך שבילי העצים.

הפוסט בינות לשבילים, אם זו הפעם הראשונה שלו, יסתבר במבוך בוודאי. הדרכים שנראות כמובילות אל היעד מתבררות כדרכים ללא מוצא או ככאלה שמובילות הרחק מהמטרה, שבילי המבוך מתפצלים ומסתעפים וקשה עד בלתי-אפשרי למצוא את הדרך הנכונה לבד.

והנה העומד כבר על האכסדרה הוא רואה כל הדרכים לפניו ומבחין בין האמיתיים והכוזבים, והוא יוכל להזהיר את ההולכים בם, לומר: זה הדרך לכו בו! והנה, מי שירצה להאמין לו, יגיע למקום המיועד. ומי שלא ירצה להאמין וירצה ללכת אחר עיניו, ודאי שישאר אוכד ולא יגיע אליו (מסילת ישרים פרק ג).

מי שהגיע לתחנה הסופית ומשקיף מלמעלה אל השבילים הפרושים לפניו יכול להדריך את ההולכים בדרך הישר. מי שמקשיב ושומע מרוויח ומי שמתעקש שהוא יודע טוב יותר מוצא עצמו מסתבך, אבוד ועזוב.

בפשטות, הנמשל דומה למשל. גם בחיי-התורה ובדרכי הא-ל עלינו לשמוע מבעלי הניסיון מהי הדרך הנכונה.

אמנם, אם נתבונן בדברי הרמח"ל נראה כי זו אינה המסקנה אליה הוא מכוון: **אמנם מה היא העצה שהם נותנים לנו? בואו חשבון, בואו ונחשב חשבוננו של עולם, כי כבר הם ניסו וראו וידעו שזה לכדו הוא הדרך האמיתי להגיע האדם אל הטובה אשר הוא מבקש ולא זולת זה....**

כללו של דבר, צריך האדם להיות מתבונן בשכלו תמיד בכל זמן ובזמן קבוע לו בהתבודדו, מה הוא הדרך האמיתי לפי חק התורה שהאדם צריך לילך בו....

אין מתכון אחד. אין דרך אחת להצלחה. כל אדם צריך למצוא, בעצמו, את אור הכוכבים שמוכן להאיר בתוכו. כל יהודי צריך לחפש מהי הדרך הנכונה על פי חוקי התורה. כך, יכול יהיה להאיר את העולם באור הייחודי שלו.

אתר 'נקודה למחשבה' • הגות ומחשבה יהודית | nekudalemachshava.co.il
מוזמנים לפנות בטלפון: 054-849-6992

מעוניינים לקבל 'נקודה למחשבה' בכל שבוע למייל? כתבו לכתובת moshe.oppen@gmail.com